

Kipsauksen monet mahdollisuudet!

Ville Kärpijoki 2015

Historiaa

- Ensimmäiset tiedot murtumien tuennasta ulkoisesti, löytyy n. 3000 vuotta ennen ajanlaskumme alkua, jolloin Egyptissä käytettiin pellavaan käärittyä puunkuorta, jolla tuettiin murtuma!
- Muinaiset Kreikkalaiset tekivät puolestaan vahalla ja pihkalla kyllästettyjä sidoksia, jotka käärittiin murtuman ympärille tukemaan

- 1100-luvulla Italialaiset käyttivät sidoksia, jotka olivat kostutettu massaan jossa oli munanvalkuaista ja jauhoja.
- edellä mainitut menetelmät eivät kuitenkaan kehittäneet nykyistä murtumien hoitoa, vaan yleisempänä hoitomuotona pidettiin makuutusta tai liikkumisen rajoittamista.
- Makuuttaminen ei kuitenkaan parantanut murtumia kovinkaan hyvin, vaan usein jouduttiin turvautumaan amputaatioon.

- Kalkkikipsiä alettiin käyttää murtumien hoitoon 1800-luvun alussa, jolloin raajan päälle valettiin muotissa valos, jolla murtuma saatiin tuettua. Lihasten surkastumisen ja turvotuksen poistuttua oli väli helppoa täyttää kaatamalla lisää kalkkimassaa kipsin sisään.
- Kuitenkin suurin läpimurto tapahtui 1850-luvulla jolloin kaksi kirurgia, Venäläinen Nikolai Ivanovich Pirogov ja Hollantilainen Antonius Mathijsen esittelivät omilla puolillaan uuden helpomman tavan hoitaa suuri määrä loukkaantuneita nopeasti ja ilman apuja.

- Kalkin rajoitusten vuoksi mietittiin, muita vaihtoehtoja ja tuolloin löydettiin vaihtoehdoksi guttaperkka jonka luultiin tuovan avun murtumien hoitoon, kunnes huomattiin, että mikäli guttaperkka kuumenee, niin se muuttui jälleen pehmeäksi ja muovailtavaksi
- Seuraava suuri muutos kipsauksessa tapahtui 1970-luvulla jolloin markkinoille tuotiin synteettiset kipsimateriaalit. Ensimmäisenä markkinoille tuli lasikuituvahvisteinen sidos, joka oli kevyt, ohut mutta silti kova.

Nykypäivä

- Nykypäivänä kipsihuoneesta löytyy useita materiaalivaihtoehtoja murtumien hoitoon.
- Suomessa kipsaajalta vaaditaan nykyään myös enemmän materiaalien ja murtumien tuntemusta. Lisäksi kipsihuoneessa hoidetaan myös venähdyksiä ja muita tuentoja vaativia vammoja, jotka aiemmin hoiti toiminta- tai fysioterapeutti.

Koulutus

- Koulutuksen nykytila on vaihteleva.
 - Uudet aloittelevat kipsaajat ovat pääsääntöisesti lähihoitajia jotka ovat erikoistuneet ensihoitoon
 - Myös useampi sairaanhoitaja ”joutuu” nykyään kipsaamaan ilman koulutusta
- Ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto
 - Järjestetään Helsingissä, Kuopiossa ja Turussa
 - Lisäksi Kuopion pitämät koulutukset muualla Suomessa

Työelämä

- Lääkintävahtimestarit vähenevät kokoajan jolloin muut ammattiryhmät ovat siirtyneet tekemään immobilisaatiotyötä
- Usein esimiehet eivät ymmärrä kuinka tärkeä hyvin ja oikein tehty kipsi on murtuman paranemisen kannalta.
- Huonosti ja/tai väärin tehty kipsi aiheuttaa lisää ongelmia potilaalle ja saattaa pitkittää paranemista

Materiaalit

- Nykypäivänä kipsihuoneesta löytyy useita materiaaleja murtumien ja tuentojen hoitoon
 - Kalkki
 - Synteettinen
 - Matalalämpömuovi
 - X-lite
 - Woodcast

Woodcast

- Uusimpana markkinoille on tullut Woodcast[®], joka on kahden kemian tohtorin yhdessä luoma materiaali.
- Woodcast[®] on kahden materiaalin yhteenliittymä. Puhtaasta haapa-puusta tehty hake, sekä biohajoava muovi on puristettu yhteen, jolloin siitä saadaan tehtyä Woodcast lastoja.

- Woodcast on biohajoava ja myrkytön lasta joka voidaan hävittää normaalin kotitalousjätteen joukossa tai kompostoimalla

